

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2010/37 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı:2013/106

Karar Günü:25.9.2013

R.G. Tarih-Sayı:26.10.2013-28803

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Saadet Partisi 2009 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Saadet Partisi 2009 yılı kesin hesabının ilk incelemesi sonucunda, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, 25.9.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Saadet Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2009 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren Raportör Zekeriya AYDIN tarafından hazırlanan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Partinin 2009 yılı gelirleri toplamının 4.773.184,83 TL, giderleri toplamının 5.068.178,49 TL ve borçlarının 359.336,50 TL olduğu, 85.443,26 TL kasa ve banka mevcudunun 2010 yılına devrettiği anlaşılmaktadır.

Partinin 2009 yılı birleşik kesin hesabının, Genel İdare Kurulunun 26.6.2010 gün ve 57 sayılı kararı ile kabul edilerek onaylandığı görülmüştür.

Saadet Partisi 2009 yılı birleşik kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu hâliyle Partinin 2009 yılı birleşik kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Partinin bildirdiği il hesapları ile birleşik kesin hesabın incelenmesinde, Ağrı (il teşkilatı, 8 ilçe, 2 belde), Bingöl (il teşkilatı, 7 ilçe, 5 belde), Kırşehir (il teşkilatı, 7 ilçe, 20 belde), Muş (il teşkilatı, 6 ilçe, 19 belde), Siirt (il teşkilatı, 6 ilçe, 4 belde), Tunceli (il teşkilatı, 3 ilçe), Şırnak (il teşkilatı, 6 ilçe, 4 belde), Ardahan (il teşkilatı, 4 ilçe), Iğdır (il teşkilatı, 4 ilçe, 4 belde) teşkilatlarının her hangi bir faaliyetinin olmadığı, Artvin il teşkilatının gelir giderinin olduğu, bunun yanında merkez ilçe, Ardanuç, Arhavi, Borçka, Hopa, Murgul, Şavşat, Yusufeli ilçe teşkilatlarının gelir ve giderinin olmadığı, Kars (il teşkilatı, 8 ilçe, 2 belde) teşkilatının 2009 yılı içinde gelir ve giderinin olmadığı, önceki yıldan devreden 9.916 TL borcun aynı şekilde 2010 yılına devrettiği, Kilis (il teşkilatı, 4 ilçe, 1 belde) teşkilatının gelir ve giderinin olmadığı, (İl kesin hesabında 8 TL gelir olarak belirtilmiş olmasına rağmen, bu rakamın nereden geldiği anlaşılamamıştır.) belirtilmiştir. Yargıtay kayıtlarına göre açık ve faal olan teşkilatların yönetim giderlerinin (kira, su, elektrik, telefon, kırtasiye vb.) nasıl karşılandığının bildirilmesi istenmiştir.

Parti yetkilileri, ' Ağrı, Bingöl, Kırşehir, Muş, Siirt, Tunceli, Şırnak, Ardahan, Iğdır illeri, ilçeleri, beldeleri teşkilatlanma aşamasında olduğundan gelir gider oluşmamıştır.

Artvin ilinde teşkilatımız ekte belirttiğimiz merkez kurulu seçim kurulunun tutanağından da görüldüğü üzere 15.4.2008 de kongresini yaptığı ve genel merkezimizden 5.5.2008 tarihinde 2008/247 sayısı ile Yargıtay Başsavcılığına bildirilmiştir. Teşkilatlanma aşamasında olduğundan il teşkilatında ve ilçelerde gelir gider durumu oluşmamıştır.

Kilis ilinde 8 Tl gelir üyelerden alınan aidat gelirleridir.

Kars ilinde 2009 yılında faaliyet olmamıştır. 9.916,00 borç bir önceki yıldan devreden borcudur.

Yargıtay kayıtlarında kurulu olan teşkilatlarının

a- Bir kısmı faaliyetlerini teşkilat binaları olmadan yürütmektedirler.

b- Bir kısmının da yönetim giderleri teşkilat mensuplarınca yapılmaktadır.'

şeklinde cevap vermişlerdir.

Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe veya belde başkanlıklarına ait binaların ya kendi mülkü veya kira olması gerekir. Şayet parti yetkililerine ait binalarda siyasi parti faaliyette bulunuluyor ise (il, ilçe veya belde teşkilatının faaliyette bulunduğu binalar) bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

Parti yetkililerinin verdikleri cevaptan belirtilen teşkilatların açık olmasına rağmen bir kısmının teşkilat binaları olmadan faaliyette oldukları, bir kısmının yönetim giderlerinin teşkilat mensuplarınca karşılandığı anlaşılmıştır. Teşkilatların açık olmasına rağmen teşkilat binaları olmadan faaliyette olduğunun söylenmesi kabul edilemez.

Partinin il, ilçe ve belde örgütleri faaliyette olduğuna göre, bu yerlerin en azından yönetim giderlerinin (kira, su, elektrik, telefon, kırtasiye vb.) olması gerekir. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi, yani bir kısım giderlerin partililerce hesaba dâhil edilmeden yapılması kayıt dışı gelir ve gider oluşturulmuş olduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesindeki bir siyasi partinin bütün gelirlerinin, o siyasi partinin tüzel kişiliğinin adına elde edileceği ile aynı Kanun'un 70. maddesindeki bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliğinin adına yapılacağı hükmüne aykırı davranılmıştır.

Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (c) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezinin 2009 yılı gelirleri 2.181.158,25 TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 2.181.156 TL'si bağış ve yardımlar ve 2,25 TL'si sair gelirlerden oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezinin 2009 yılı muhasebe kayıtlarının tutulduğu yevmiye ve defteri kebir mevcut olup, söz konusu defterler 2820 sayılı Kanun'un 60. maddesi gereğince Çankaya İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı tarafından mühürlenmiş ve onaylanmıştır.

Parti Genel Merkezinin 2009 yılı mevcut belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerinin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti il örgütlerinin 2009 yılı gelirleri 2.592.026,58 TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 74.068,56 TL'si geçen dönem gelirleri, 720.649,44 TL'si giriş ve üyelik aidatı geliri, 306.905 TL'si milletvekili, belediye başkan adaylığı ve özel aidat geliri, 107,66 TL'si bayrak, flama, rozet vb. satış geliri, 1.415.877,38 TL'si bağış ve yardımlar, 4.825 TL'si konferans sergi konser vb. faaliyet geliri, 58.425,54 TL'si sair gelirler, 11.168 TL'si teşkilattan alınan nakitten oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2009 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezinin 2009 yılı giderleri 2.500.519,54 TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 365.610,77 TL'si geçen yıldan devreden gider, 479.771,98 TL'si büro genel giderleri, 378.222,78 TL'si personel giderleri, 256.142,46 TL'si seyahat giderleri, 50.879,84 TL'si bayrak, flama, rozet vb. gideri, 426.568,15 TL'si seçim ve propaganda giderleri, 170.235,43 TL'si konferans, sergi vb. faaliyet gideri, 264.599,59 TL'si basın yayın giderleri, 75.012,20 TL'si demirbaş eşya alım giderleri ve 33.476,34 TL'si sair giderlerden oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezinin 2010 yılına devreden kasa ve banka mevcudu 21.100,42 TL'dir.

Parti Genel Merkezinin 2009 yılı mevcut belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilen dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

30.4.2009 gün ve 17 nolu yevmiyede Kuzey Grup Ltd. Şirketinin 22.4.2009 gün ve 074300 nolu faturası 10.668,24 TL olarak düzenlenmiştir. Fatura ekindeki 17.4.2009/017786 nolu sevk irsaliyesinde akşam yemeği 60, 18.4.2009/017787 nolu sevk irsaliyesinde ise akşam yemeği 90 adet olarak yer almıştır. Faturada yemek miktarı 150 adet, birim fiyatı 3,85 TL olarak belirtilmesine rağmen, tutar $150 \times 3,85 = 577,5$ olması gerekirken 5.775 TL olarak yazılmıştır. $5.775 - 577,5 = 5.197,5$ x 1,08 KDV = 5.613,3 TL fazla ödemede bulunulma nedeni sorulmuştur.

Parti yetkilileri, 'Kuzey grup firmasına ait 22.4.2009 tarih ve 074300 nolu faturada fazladan hesaplanan $1.350 \times 3,85 = 5.197,50 + \text{kdv miktarına tekabül eden 1.350 adet yemeğin ücreti Kuzey Grup Ltd. Şirketinin hesabından düşülerek, faturalandırılmayarak mahsup edilmiştir. Kuzey Grup Ltd. şirketinden alınan tutanak ek-6 dadır.}' şeklinde cevap vermişlerdir.$

Parti yetkilileri faturanın sehven kesildiğini, dolayısıyla Saadet Partisi Genel Merkezine verilen 1.350 adet yemeğin faturalandırılmadığı ve böylece sehven 1.350 adet fazladan ücretlendirilen yemek hesabının kapatıldığını ifade etmişlerdir.

Faturanın yanlış düzenlendiği konusunda ihtilaf bulunmamaktadır. Faturanın yanlış düzenlenmesi hâlinde fatura iptal edilerek doğru olan şekilde düzenlenmelidir. Belli bir zaman geçtikten sonra faturanın fazla tutar içerdiğinin anlaşılması durumunda faturayı düzenleyenin fazla tahsil ettiği paranın iadesini gerçekleştirdiğini belgelemesi gerekir. Bu iki olayın haricinde mahsup işlemi de yapılabilir. Olayımızda sevk irsaliyesi toplamı 150 adet olup, faturada da bu sayı aynı

şekilde yer aldığı halde matematiksel çarpım hatası yapılmıştır. Toplamda 1.350 adet yemek irsaliyesi düzenlenerek fatura düzenlenmemesi halinde mahsup işleminin yapıldığı ve hatanın düzeltildiği kabul edilir. Oysa, mahsup işleminin yapıldığına dair Parti yetkililerinin beyanı ile firma imzalı tutanak haricinde kanıtlayıcı belge bulunmamaktadır. Sevk irsaliyeleri sunulmaması ve sunulan belgenin yeterli olmaması nedeniyle mahsup işleminin yapılmadığı kabul edilmiştir. Bu nedenle Parti yetkililerinin savunmasına itibar edilmemiştir.

1.350 adet yemeğin mahsup edildiğine dair yeterli kanıtlayıcı belge olmadığından 5.613,3 TL'nin Hazineye gelir kaydedilmesi gerekir.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin 2009 yılı giderleri 2.567.658,95 TL olarak gösterilmiştir.

Bunun 209.498,86 TL'si geçen yıldan devreden gider, 1.336.084,86 TL'si büro genel giderleri, 96.932,35 TL'si personel giderleri, 62.022,14 TL'si seyahat giderleri, 125.901,97 TL'si bayrak, flama, rozet vb. giderleri, 220.745,44 TL'si seçim ve propaganda giderleri, 296.994,55 TL'si konferans, sergi, konser vb. faaliyet giderleri, 54.132,02 TL'si basın yayın giderleri, 27.988,18 TL'si demirbaş eşya alım giderleri, 124.510,65 TL'si sair giderler ve 12.847,93 TL'si teşkilatlara verilen nakitten oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2010 yılına devreden kasa mevcudu 64.342,84 TL'dir.

Parti il örgütlerinin 2009 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu görülmektedir.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

Partinin 2009 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede taşınmaz mal ediniminin olmadığı ve 2009 yılı içinde edindiği 103.000,38 TL tutarındaki taşınır malın 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Saadet Partisi 2009 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Partinin 2009 yılı kesin hesabında gösterilen 4.773.184,83 TL gelir, 5.068.178,49 TL gider, 359.336,50 TL borç ile 85.443,26 TL kasa ve banka devrinin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

2- 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesine aykırı olarak partinin amaçlarına uygun olmayan ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış harcama olarak kabulü mümkün görülmeyen 5.613,3 TL karşılığı malvarlığının 2820 sayılı Kanun'un 75. maddesi gereğince Hazineye gelir kaydedilmesine,

3- Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (c) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

25.9.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili

Serruh KALELİ

Başkanvekili

Alparslan ALTAN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN